

9 אוגוסט 2016

לכבוד
מיכל כהן, מנכ"לית
משרד החינוך
בפקס: 02-5602336

דחוף

הנדון: תקצוב שעות דיפרנציאליות לבתי הספר בירושלים המזרחית

1. אנו פונים אליך בבקשה דחופה להבטחת חלוקה שוויונית של שעות החינוך הדיפרנציאליות לבתי הספר בירושלים המזרחית.
לקראת פתיחת שנת הלימודים נודע לנו, כי בכוונת משרד החינוך להקצות שעות דיפרנציאליות אך ורק לבתי הספר המעטים בירושלים המזרחית המלמדים את תוכנית הלימוד הישראלית. במידה ואלו אכן פני הדברים, הרי שמדובר בהחלטה פסולה מן היסוד ובלתי סבירה בעליל, הפוגעת בזכותם של עשרות אלפי תלמידים לשיוויון בחינוך.
2. חוזר מנכ"ל משרד החינוך תשס"ג/10(ג), 1.6.2003 מגדיר מפורשות מה מטרתו של התקצוב הדיפרנציאלי: "כולנו כחברה מחויבים לפעול למען צמצום פערים ולכידות חברתית, למערכת החינוך אחריות רבה ותפקיד חשוב ומשמעותי בהשגת מטרה זאת [...] השיטה החדשה [של הקצאת שעות דיפרנציאליות] מבוססת על עקרון השוויון, על מחויבות חברתית לצמצום פערים ועל ההכרה כי חינוך והשכלה הם גורמים בעלי משמעות רבה להשגת מטרה חברתית זאת".¹
3. על פי שיטת התקצוב הזו, כל תלמיד ישויך לעשירון התואם את הרקע החברתי-כלכלי שלו, והתלמידים יתקצבו באופן דיפרנציאלי לפי העשירונים שהם משויכים אליהם, כאשר לתלמיד עם חסך חינוכי גדול יותר יוענק תקציב שעות גדול יותר.
4. רובם הגדול של ילדי ירושלים המזרחית, 84%, חיים מתחת לקו העוני.² מדובר בהיקף העוני מהגבוהים ביותר בארץ בקרב ילדים. גם הורי הילדים הללו סובלים מעוני חריף ביותר, העומד על 79.5%. בנוסף, למערכת החינוך בירושלים המזרחית חסרים תקציבי עתק בכדי לסגור את הפער הפיזי והפדגוגי הקיים היום, שנוצר בעקבות הזנחה קיצונית לאורך חמישה עשורים. תכלית התקצוב הדיפרנציאלי נועד בדיוק להתמודד עם הצורך הקיים בירושלים המזרחית, על

¹ חוזר מנכ"ל משרד החינוך – תקצוב מערכת החינוך היסודי - מעבר לתקן דיפרנציאלי לתלמיד 1.6.2003
http://cms.education.gov.il/educationcms/applications/mankal/arc/sc10ck3_7_34.htm

² דו"ח העוני, המוסד לביטוח לאומי 2015,

https://www.btl.gov.il/Publications/oni_report/Documents/oni2014.pdf

ידי צמצום פערים וסיוע במקום שבו אחוזי העוני גבוהים כל כך והמעמד הסוציו אקונומי של מרבית המשפחות הוא מהנמוכים בישראל.

5. נוכח מצב זה, אנו פונים אליך ומבקשים לדעת האם אכן בכוונת משרד החינוך להתנות את מתן התקצוב הדיפרנציאלי לבתי ספר בירושלים המזרחית בלימוד התוכנית הישראלית? במידה וכך הם פני הדברים, הרי שמדובר בהחלטה פסולה, שאינה עומדת במבחני הסבירות המינהלית והמידתיות החוקתית.

6. הזכות לשוויון בחינוך הינה מאבני היסוד של מערכת המשפט הישראלי, והיא נגזרת מחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. בית המשפט העליון פסק, כי "ככל שקיימת שאלה אם הזכות לחינוך מהווה זכות חוקתית, הרי הזכות לשוויון בחינוך משיקה במישרין לזכות החוקתית לכבוד האדם. ההפליה ככלל, ובהשתקפותה בחינוך בפרט, יוצרת תחושת קיפוח ונחיתות, הפוגעת בכבוד הילד כאדם. הפגיעה בשוויון בחינוך כמוה כפגיעה בזכות חוקתית לכבוד האדם".³ הסטה של התקציב הדיפרנציאלי הכללי המיועד לתלמידי ירושלים המזרחית לטובת חיזוק התוכנית הישראלית ו/או העברת תקציב של שעות דיפרנציאליות אך ורק לבתי הספר הבודדים המלמדים את תוכנית הלימודים הישראלית, מפלה לרעה את מרבית התלמידים הפלסטינים בירושלים.

7. יוזכר, כי נכון לסוף שנת הלימודים תשע"ו, רק עשרה בתי ספר רשמיים בירושלים המזרחית לימדו את התוכנית הלימודים הישראלית, חלקם כמסלול וחלקם כתוכנית מלאה. עם תחילת שנת הלימודים הקרובה ילמדו ארבע עשר בתי ספר רשמיים את תוכנית הלימודים הישראלית, זאת בנוסף לתשעה בתי ספר במעמד מוכר שאינו רשמי. לצד בתי הספר הללו ישנם בירושלים המזרחית עוד כ-160 בתי ספר, כולם מוכרים על ידי משרד החינוך (רשמיים ומכוש"ר), אשר ימנעו מהם התקציבים של השעות הדיפרנציאליות, באם יוחלט לבצע את האפליה האמורה.

8. לאור האמור, נבקשך לוודא כי השעות הדיפרנציאליות יחולקו באופן שוויוני בין כלל בתי הספר בירושלים המזרחית בהתאם לקריטריונים השוויוניים בחוזר מנכ"ל משרד החינוך, והכל לפני תחילת שנת הלימודים הקרבה.

לאור חשיבות הנושא והסמיכות לפתיחת שנת הלימודים, נודה לתושבתכם בהקדם האפשרי.

בכבוד רב,
נסרין עליאן, עו"ד

העתק:

עו"ד דורית מורג, היועצת המשפטית, משרד החינוך, בפקס: 02-5603840

מר משה טור פז, ראש מנכ"י, עיריית ירושלים בפקס: 02-6296268

עו"ד דן בן-טל, אגף היועץ המשפטי, עיריית ירושלים, בפקס: 02-6297330

³ בג"צ 5373/08 אבו לבדה נ' משרד החינוך, עמ' 21, פורסם בבנו (ניתן ביום 6.2.2011)